

Joanna Siekiera

dr, Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie

**KONFERENCJA „INTERNATIONAL CONFERENCE
ON DISASTER AND MILITARY MEDICINE”,
13-14 LISTOPADA 2018 ROKU**

Konferencja DiMiMed (akronim od Disaster and Military Medicine) łączy w sobie naukowe podejście do ochrony żołnierzy podczas konfliktów zbrojnych, profesjonalne analizy oficerów odpowiedzialnych za jakość warunków życiowych swoich podwładnych podczas wykonywania zadań oraz relacje z misji przytaczane przez lekarzy wojskowych czy pomocniczy personel medyczny.

Organizowana co roku przez niemieckie wydawnictwo (Beta Verlag) konferencja o medycynie wojskowej jest unikatowa w skali europejskiej, a także globalnej. Corocznie przybywa uczestników reprezentujących armie z wielu odległych od starego kontynentu państw, ale także cywilnych pracowników wojska działających na rzecz jakości opieki nad rannymi i chorymi.

Szósta dwudniowa Konferencja „International Conference On Disaster And Military Medicine” odbyła się w Düsseldorfie podczas prestiżowych targów medycznych MEDICA 13 i 14 listopada 2018 r. Te największe na świecie targi odbywają się w Zagłębiu Ruhry od ponad 40 lat; są prestiżowym forum spotkań w formie konferencji, sympozjów oraz bezpośrednio na stoiskach narodowych lub branżowych. Liczba wystawców przekracza 5 tys. Nie dziwi zatem, że za najbardziej dogodnie miejsce organizacji konferencji DiMiMed uznano właśnie targi MEDICA.

W latach 2013–2017 konferencja DiMiMed funkcjonowała pod auspicjami Medical Corps International Forum (MCIF). MCIF, oprócz bycia platformą współpracy i wymiany poglądów na temat międzynarodowej medycyny wojskowej oraz rozwiązywania skutków katastrof, wydawało czasopismo o tej tematyce, rozsyłane do ponad 200 państw. Adresatami pisma było kierownictwo personelu medycznego w wojskowych służbach medycznych oraz przedstawiciele organizacji międzynarodowych i władz publicznych. Bezpośrednim skutkiem propagowania medycyny wojskowej przez organizatorów oraz ukazywania istotnych efektów konferencji w Europie było zawiązanie się odpowiednika DiMiMed w Azji. Pierwsza edycja odbyła się w Singapurze w 2016 r.

Ogromny sukces konferencji dobrze oddają także dane liczbowe. W 2016 r. z 36 państw przybyło 250 uczestników, podczas gdy w 2018 r. udział brało 200 osób z 28 państw. Językiem obrad był angielski, pomimo większości niemieckojęzycznych prelegentów. Przewodniczącymi zeszłorocznej edycji byli gen. dywizji (rez.) dr Kishore JB Rana, były Dyrektor Generalny Służb Medycznych Armii Nepalu, profesor medycyny Nepalskiego Wojskowego Instytutu Zdrowia oraz gen. brygady (rez.) dr Rob van der Meer, były Główny Chirurg Holenderskich Sił Zbrojnych. Dwa dni konferencji podzielone zostały na 6 paneli tematycznych: Medycyna katastrof, Użycie symulacji w szkoleniu chirurgii urazowej, CBRN (akronim od chemical, biological, radiological, and nuclear weapon, czego polskim odpowiednikiem jest ABC: broń masowego rażenia: atomowa, biologiczna i chemiczna), Traumatologia, Zdrowie psychiczne, Choroby zakaźne.

Otwarcie konferencji nastąpiło we wtorek 13 listopada. Jako pierwszy przywitał przybyłych Wolfgang N. Diener, kierownik Messe Düsseldorf, spółki będącej właścicielem obiektu, na którym organizowane są targi MEDICA. Przywołał on statystyki obrazujące wielki sukces poprzednich edycji konferencji DiMiMed, na które jako prelegenci oraz słuchacze przyjeżdżali znani w świecie naukowym przedstawiciele rodzimych sekcji medycyny wojskowej i katastrof. Ponadto przekazał także podziękowanie dla licznych sponsorów ze świata przemysłu, bez których ogromnego wsparcia tak wielka międzynarodowa inicjatywa nie byłaby możliwa. Naukowy wstęp był autorstwa obu przewodniczących, przywołanych wcześniej w niniejszym sprawozdaniu – dr. Kishore JB Rana oraz dr. Roba van der Meer. Wskazano na doniosłość rozpoczynającego się kongresu jako forum wymiany wiedzy oraz doświadczenia w leczeniu ofiar konfliktów zbrojnych, ochrony zdrowia, traumatologii, oparzeń, chorób zakaźnych, zdrowia psychicznego oraz skutków użycia broni masowego rażenia dla międzynarodowych ekspertów cywilnych oraz wojskowych. Tym samym, uczestnicy tworzą międzynarodową sieć kontaktów i współzależności, co służy polepszaniu warunków pracy wojskowego personelu medycznego, co przekłada się na modyfikację i efektywność opieki nad potrzebującymi. Ostatecznym efektem corocznej konferencji DiMiMed jest także podkreślenie niedocenianego znaczenia medycznych służb wojskowych w sektorze cywilnym. Istotnym jest ukazanie zadań i jakości usług świadczonych przez

wojskowych lekarzy oraz personel medyczny dla publiczności składającej się przede wszystkim z naukowców oraz pracowników sektorów pozawojskowych.

Ostatni przemawiał gen. brygady Bruno Most, kierownik Biura Chirurgia Generalnego Federacji Niemieckiej. Stwierdził on, iż w stale zmieniającym się świecie odpowiedzialność wojskowych służb medycznych musi szybko dopasowywać się do nowych wyzwań i scenariuszy. Chodzi tu nie tylko o rzetelne świadczenie usług dla aktywnych członków armii oraz rannych żołnierzy, ale także ich rodzin oraz weteranów. Często się zapomina, iż kluczowa rola, jaką pełnią medycy wojskowi nie ogranicza się jedynie do pola walki. Wojskowy personel medyczny służy także, a może najczęściej, w przypadku naturalnych klęsk żywiołowych oraz klęsk spowodowanych działalnością człowieka, także podczas epidemii.

Pierwszy panel dotyczył medycyny katastrof. Rozpoczął go francuski przedstawiciel wojskowych służb medycznych, który mówił o przyszłości medycyny; jego zdaniem opierać się ona będzie na refleksjach związanych z kryzysami u progu XXI wieku oraz wnioskach personelu, bardzo często powoływanego w ostatniej chwili i zdanego na własny sprzęt, bez możliwości szybkiej konsultacji. Niemiecki reprezentant Lekarzy bez Granic (*Médecins Sans Frontières*, MSF) wskazywał na doniosłość współpracy cywilno-militarnej (CIMIC). Holenderski przedstawiciel służb porządkowych przedstawił zasady działania grup poszukiwawczo-ratowniczych w swoim państwie (Urban Search and Rescue, USAR). Ostatnim przed przerwą wystąpieniem była prezentacja przedstawiciela holenderskiego koncernu zajmującego się m.in. produkcją ultrasonografów i ich mobilnego zastosowania na różnorodnych polach walki.

Kolejny panel poświęcony był użyciu symulacji w procesie szkolenia służb kryzysowych. Pierwsze wystąpienie niemieckiego oficera służb medycznych dotyczyło wysokiej wierności symulatorów „ludzkich pacjentów” (ang. *human patient simulator*) podczas treningu umiejętności chirurgii urazowej. Następnie amerykańska profesor dowodziła zasadności ćwiczeń na perfundowanych modelach zwłok, tj. takich, w których wywołano obieg krwi lub innego płynu ustrojowego. Także pochodzący ze Stanów Zjednoczonych kierownik Biura Medycyny Obronnej oraz Symulacji omawiał zasady funkcjonowania swojego urzędu. Jego współpracownik odniósł się zaś do kierowania międzynarodowymi projektami z zakresu symulacji. Ostatni prelegent z Izraela omówił znaczenie symulacji w procesie szkolenia personelu medycznego Izraelskich Sił Zbrojnych.

Trzeci i ostatni wtorkowy panel konferencji DiMiMed dotyczył CBRN. Rozpoczął go kierownik Instytutu Farmakologii i Toksykologii w Monachium od studium przypadków biomedycznej diagnostyki przy łóżku chorego. Następnie profesor z Akademii Medycznej Niemieckich Sił Zbrojnych przedstawił rozwój mobilnych urządzeń do odkażania, będących na zaopatrzeniu armii. Profesor z Instytutu Radiologii AMNSZ omawiał metodę zachowania służb ratowniczych w przypadku masowych wydarzeń z użyciem promieniowania, tzw. triażu (ang. *triage*; w języku francuskim rzeczownik ten oznacza sortowanie, a w przypadku

ratownictwa medycznego odnosi się do szybkiej konieczności separowania rannych w zależności od stopnia obrażeń i ich rokowania). „Implementacja medycyny precyzyjnej w siłach zbrojnych: oparta na DNA zindywidualizowana opieka zdrowotna, optymalizacja szkolenia oraz identyfikacja talentu” to tytuł wystąpienia nowozelandzkiego kierownika prywatnej firmy zajmującej się badaniami nad medycyną genetyczną. Panel zakończyło przemówienie profesora z Medycznego Uniwersytetu w St. Petersburgu na temat rosyjskiej ochrony zdrowia po skażeniu radiologicznym.

W środę 14 listopada 2018 r. odbyły się 3 panele, a pierwszym była sekcja dotycząca traumatologii. Profesor z Indii rozpoczął prelekcje bardzo interesującą i detaliczną analizą algorytmu przedszpitalnego ran postrzałowych mózgu. Następnie młodszy oficer z Malediwów opowiadał o doświadczeniach w jego kraju z zakresu chirurgii urazowej. Jego rosyjski odpowiednik przedstawił metody mobilnej traumatologii. Niemiecka przedstawicielka amerykańskiej firmy dostarczającej m.in. sprzęt ortopedyczny omawiała patofizjologiczne funkcje nowej opaski uciskowej. Rosyjski profesor chirurgii podał przykłady z własnego doświadczenia w procesie oczyszczania ran balistycznych. Chorwacki młodszy oficer, będący także lekarzem, przywołał ilustrację opieki nad rannymi w miejscach poza rejonem szpitalnym na Bałkanach. Przedszpitalny monitoring rannych był tematem wystąpienia kolejnego już przedstawiciela holenderskiego koncernu elektronicznego. Oficer nawigacji ze Sri Lanki wygłosił ostatnie w tym panelu wystąpienie o psychologicznym wpływie na personel medyczny, zmobilizowanym przy udzielaniu pomocy podczas katastrof.

Temat ten był niejako wstępem do przedostatniego panelu konferencji, omawiającego kwestie związane ze zdrowiem psychicznym. Nowe podejście do leczenia zespołu stresu pourazowego (ang. *posttraumatic stress disorder*, PTSD) zostało zaproponowane przez holenderskiego profesora. Podał on metodę tzw. 3MDR, tj. Motion-assisted Multi-modular Memory Desensitisation and Reconsolidation, co można przetłumaczyć jako Wspomaganie ruchu i pogodzenie pamięci wieloskładnikowej odtworzeniem zdolności do odczuwania¹. Japoński lekarz przytaczał doświadczenia służb obrony cywilnej po trzęsieniu ziemi w swoim kraju w 2011 r. Szybkie interwencje na szpitalnych oddziałach ratunkowych z uwzględnieniem psychologii klinicznej były tematem wystąpienia doktor z Uniwersytetu w Oxfordzie. Z kolei holenderski lekarz skupił się na organizacji post katastroficznego oraz psychosocjologicznego wsparcia dla ofiar. Także nepalska doktor nawiązała w swoim wystąpieniu do psychospołecznych konsekwencji konfliktu zbrojnego oraz trzęsień ziemi w Himalajach. O wirtualnej rzeczywistości w przezwyciężaniu PTSD jako zindywidualizowanej metodzie leczenia mówił holenderski oficer z Centrum Symulacji Sił Zbrojnych. Kończącym panel o zdrowiu psychicznym był Kierownik Departamentu Medycyny Wewnętrznej z Tajwanu, który przybliżył uczestnikom DiMiMed związek psychologicznych symptomów z wykonywaniem

¹ Tłumaczenie autorki.

obowiązków w jednostce wojskowej, temat wielokrotnie marginalizowany, ale mający istotne znaczenie dla zdrowia i samopoczucia żołnierzy.

Ostatni panel dotyczył chorób zakaźnych. Otworzyło go przemówienie belgijskiego doradcy medycznego przy Międzynarodowym Sztabie Wojskowym NATO na temat zdolności szybkiego reagowania na zagrożenia biologiczne. Oficer z Bhutanu referował współczesne metody leczenia gruźlicy, choroby – nawet w XXI wieku – przynoszącej ogromne straty. Podobnie portugalska doktor wojskowa obalała mity związane z gruźlicą panującą wśród żołnierzy wracających z misji. Japoński przedstawiciel firmy farmaceutycznej przedstawił przebieg oraz metody leczenia dengi, infekcyjnej choroby tropikalnej. Nadzór zdrowotny w brytyjskiej armii referowany przez oficera zakończył konferencję DiMiMed.

Wątek dyskusji podczas przerw, uroczystej kolacji oraz po zakończeniu konferencji było wiele. Zapisał się uczestnikom w pamięci na pewno motyw obowiązkowego przeszkolenia ginekologicznego dla lekarzy wojskowych. Zwolennicy tego rozwiązania wskazywali na sytuacje, w których personel medyczny zmuszony był odebrać poród bądź zaopiekować się kobietą w położu. Przeciwnicy wskazywali natomiast na nikły procent takich sytuacji w armii czy wśród cywili podczas misji zagranicznych. Należy jednoznacznie stwierdzić, iż Międzynarodowa Konferencja Medycyny Katastrof oraz Wojskowej jest ważną inicjatywą skupiającą specjalistów wojskowych oraz cywilnych z wielu państw na świecie. Miejsce organizacji jest także istotne, jako że targi zdrowia MEDICA przyciągają corocznie przedstawicieli państw i prywatnych korporacji z prawie wszystkich krajów. Materiały konferencyjne nie są niestety wydawane, ale pojawiają się sporadycznie w skróconej formie na łamach kontynuatora MCIF, niemieckojęzycznego czasopisma „Wehrmedizin und Wehrpharmazie”. Siódma edycja DiMiMed odbędzie się w dniach 19 i 20 listopada 2019 r. w Düsseldorfie, także podczas światowych targów MEDICA.